

Jean Baudrillard - Tam Ekran Kitap İncelemesi ve Metin Eleştirisi

Biçimsellik ve Görünür Olma Arzusu

Didem ÖZKEFELİ¹

Mehmet Reşat BAŞAR²

ÖZET

Jean Baudrillard'ın farklı yıllarda yazılmış yazılarından oluşan, "Tam Ekran" kitabı, oldukça fazla bölümden oluşmakta ve okuyucuyu her bölümde yeni bir konu ile buluşturmaktadır. Kitap her yeni başlık ile okurları şaşırtmayı ve ilgi çekmeyi başarmış bir kitap niteliği taşımaktadır. Bakalım bu başlıkta hangi konu ile bizi nerelere, hangi yıllara, olaylara ya da olgulara götürecektir merakı içerisinde okunacak zengin bir kaynak özelliğinde derlenmiştir. Eleştiri yazısı niteliği taşıyan bu makalede kitabın bölümlerinin birkaçı birleştirilerek belirli başlıklar oluşturulmuştur.

Makalenin ilk bölümünü oluşturan "Biçimsellik" başlığında, değer yargıları açısından değil, daha çok biçim ve form açısından farklılık yaratmak isteyen kesim ele alınarak, Baudrillard'ın kitabına dayandırılarak incelemesi yapılmıştır. Virüsler makalede sadece hastalık taşıma niteliği olan araçlar değil, birer popüler kültür ögesi olarak gibi etrafımızı saran görünür olma arzusunun karşılığı olarak verilmiştir. Bu bölümün alt başlığını oluşturan "Sanal Ekonomi" başlığı altında, virüsler ekonomiye bulaşan parazitler olarak gösterilmiştir. Yine bu bölüm içerisinde sanatın ekonomik düzeni etkilediği ve sanal bir kayma oluşturduğuna değinilmiştir. Buna paralel olarak 2. Bölümdeki "Duygusal Sömürü" başlığı altında da televizyonlarda yayınlanan içeriklerin toplum üzerindeki olumsuz etkisi anlatılmaktadır. Televizyonlar haber yayınlarındaki duygusal sömürülerden tutun da, yayınlandığı ilk yıllardan itibaren tüketimi artıran reklam yayınlarına ve hatta dizilere kadar görsel algımızı ele geçirmektedir. "Tükettikçe Tükenmek" başlığı altında yaratılan bu sanal ütopyalardan söz edilmektedir. Tüm bu teknolojik gelişmeler ve yapılan sübliminal mesajların toplum üzerinde yarattığı baskı, makalenin son bölümünü oluşturan "Sosyal Düzen" başlığı altında ele alınmıştır.

Jean Baudrillard "Tam Ekran" kitabı ile yaşadığı dönemin sosyal ve toplumsal yozlaşmasını farklı alanlar dâhilinde ele alarak derlemiştir. Bu makalede "Tam Ekran" kitabı baz alınarak günümüzdeki yozlaşma unsurları değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Biçimsellik, Sanal ekonomi, Duygusal sömürü, Tükettikçe tükenmek, Sosyal düzen

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarım Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi, didemozkefeli8@gmail.com

² (Prof.) İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü, mresatbasar@aydin.edu.tr

Jean Baudrillard- The Book Review of "Ecran Total" and Text Criticism: Formalism and the Desire of Visibility

ABSTRACT

The "Ecran Total" book, composed of Jean Baudrillard's articles written in different years, is consisted of many sections and brings the audience together with a new topic in each chapter. This book has a certain way of surprising its readers and attracting their attention with every title. The readers ask themselves some questions such as while they are reading it. Also, the book is compiled to be read in curiosity and to be a rich source for readers. In this article, as a critique, some of the parts of the book were merged to form certain titles.

In the title of "Formalism", which is in the first part of article, this section is about making a difference in terms of form and style rather than value judgments was taken into consideration and analyzed based on Baudrillard's book. Viruses are not only vector that carry disease, but a response to the desire to be visible, which surrounds us as a popular culture item in the article. Under the title of "Virtual Economy", which is the subheading of this chapter, viruses are shown as parasites in the economy. It is also mentioned in this chapter that art influences economic order and creates a virtual seesaw. Parallel to this, under the title of "Emotional Exploitation" at Chapter 2, the negative effects of the contents published on television are explained upon the society. Apart from the emotional exploits of news broadcasts, TV channels capture our visual perception from the first years of its publication to commercials that increase consumption, and even to series. These created virtual utopias are mentioned under the heading of "Exhaustion". All these technological developments and the pressure that the subliminal messages created upon society have been taken into account under the heading of final part of the article "Social Order".

Jean Baudrillard's book "Ecran Total" is compiled by considering the social and communal degeneracy of his time in different areas. This article is to evaluate those degeneration elements in today's our modern world based on the book "Ecran Total".

Keywords: Formalism, Virtual economy, Emotional exploitation, Exhaustion, Social order

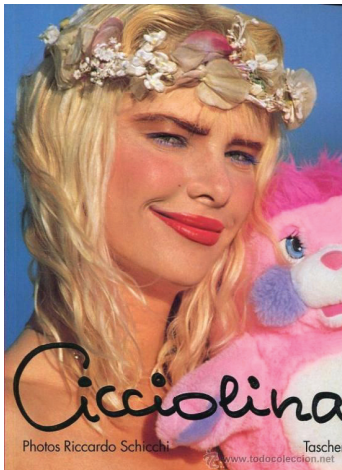
Giriş

Bu eleştiri yazısı, Jean Baudrillard'ın "Ecran Total" adlı kitabı ele alınarak hazırlanmıştır. Türkçe'ye "Topyekün Ekran" ya da "Tam Ekran" gibi isimlerle çevrilen kitap, 1997 yılında Galilee'de ve 2001 yılında da Yapı Kredi Yayınları tarafından ülkemizde yayımlanmıştır. Kitabın Türkçe çevirisini Üniversite eğitimini Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamlayan Bahadır Gülmez yapmıştır. Jean Baudrillard da Bahadır Gülmez gibi kendi dilinde çeviriler yazmıştır. Üniversite Eğitimini Alman dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladıktan sonra Karl Marx'ın yapıtlarını Fransızcaya çevirmiştir. Baudrillard'ın 1987-1997 yılları arasında yazdığı çeşitli metinlerden oluşan en kapsamlı kitabı olan "Tam Ekran" kitabının içeriğini, sanal dünyanın gerçek dünyaya olan yansımaları oluşturmuştur. Yani bu kitapta sanal dünyanın, günümüz yaşantısını, politikasını, ekonomisini ne yönde etkilediğini kendine has üslubuyla anlatmıştır. Karşılıklı etkileşimin bizi her alanda tehdit ettiğini ve zıt kutupların çatışmasının sonucu olarak, değer yargılarının ortadan kalktığını öngörmüştür.

Biçimsellik

Kitabın ilk bölümünde yazar AIDS ve kanser gibi virüslere dayalı hastalıkların bulaşma evrelerini ve bu bulaşmadan kaynaklanan etkileri teknolojik öğelerle bağdaştırarak okuyucuya sunmaktadır. İnsanoğlunun elektronik makine

olarak tasarlanması durumunda, tıpkı elektronik virüslerin bilgisayara bulaşması gibi tıbbi virüslerin de insan vücuduna bulaşmasının da önlenemez bir durum olduğu yine yazar tarafından belirtilmektedir. Bilgisayar ve elektronik makinelerin, birer soyutlama olduğunu ve buna bağımlı yaşayan bireylerin beden olmayan bedenlere dönüştüğünü iddia etmektedir. Baudrillard, virüs kökenli hastalıkların enestinin patolojisi olduğunu öne sürmektedir. Enest ile ilgili metaforik anlamda "Benzeri ile yaşayan, benzeri ile yok olup gidecektir" (Baudrillard, 1997: 10) tanımlamasını yapmıştır. AIDS'in önce eşcinsel ve uyuşturucu kullanan çevrelerde ortaya çıkmasını buna örnek olarak sunmaktadır. Hemofilinin, akraba evliliği yapanları etkilediğini, yani aynı toplum içerisinde evlenenlerin enestçi gruplar olma özelliği taşıdığını söylemek de mümkündür. Bunun yanı sıra yazar "Fazlasıyla korunaklı ortamlarda beden bütün savunmasını yitirir" (Baudrillard, 1997: 11) sözüyle de bir önceki ifadeyle çelişmektedir. Yani, ortak topluluklar dışında da virüsler yayılmaya bedenimizi ele geçirmeye devam eder. Ameliyattan yeni çıkan bir beden çok korunaklı olduğunu hissetse de gizemli bir şekilde virüs barındırır. Çünkü virüsler direnir ve boş yer bulur bulmaz çoğalır. Nasıl ki terörizm sorununa görünürde siyasal bir çözüm yoksa AIDS ve Kanser sorununa da biyolojik bir çözüm yoktur.

Resim 1: Cicciolina

Resim 2: Michael Jackson

Resim 3: Madonna

Günümüzde virüslü hastalıklar gibi etrafımızı saran, yapay yazgıya teslim edilen eşeyli beden mutasyonunu da etrafımızda görmek mümkündür. Bu yapay yazgı 'Tam Ekran' kitabında transseksüellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Baudrillard'a göre "Hepimiz Transseksüeliz." (Baudrillard, 1997: 17) bu yargıya biyolojik bağlamda değil simgesel olarak baktığımızda, bu yargı daha belirgin bir hal alıyor. Kitap bizim Ciccilina'ya, Michael Jackson'a ve Madonna'ya bakmamızı sağlıyor ve baktığımız bu kişiliklerin hepsinin mutasyona uğramış varlıklar olduğunu öne sürüyor. (Resim 1, 2, 3)

Tüm bu figürler görsel dayatma olarak her an her yerden karşımıza çıkabiliyor. Bundan ötürüdür ki, Postmodern pornografi algısı ortaya çıkıyor. Artık cinsellik belirsizliğinden ve kaygısızlığından dolayı teatral bir aşırılık içinde kayboluyor. Baudrillard'a göre, bunun en uç noktası cinselliğin politika ile bağdaştırılmasıdır. Buna örnek olarak dönemin İtalyan parlamentosunun Ciccilina'yı milletvekili olarak seçmesini gösteriyor ve bunun sonucunda politik kültürün travesti tarafına geçtiği algısını vurguluyor. Bu aşırı derecedeki cinsiyet gösterimi, insanlarda gitgide kimlik arayışı olarak ortaya çıkarıyor. Bu kimlik arayışı da doğrudan gözümüze sokulan reklamların parıltısı içinde kendini buluyor. "Moda ve görünüş terimiyle söylemek gerekirse, aranan şey, pek öyle güzellik ya da baştan çıkarma değil de, look'tur." (Baudrillard, 1997: 19) 1987 yılında look'unu arayan nesillerin gitgide çoğalacağını fark etmiş olan yazar, bu durumu Narsizmin bile üzerinde bir reklam amacı güden dışa dönüklük olarak nitelendirmiştir. Bu özenticilik durumu, günümüzde sadece modada değil her alanda gitgide artarak devam etmektedir. Cinsel devrim ve transseksüeller bunun oluşmasında öncülük etmiş kaynaklardır. "Bütün diğer devrimlerin ilk örneği olan siyasal ve toplumsal devrime gelince, kendisine kendi özgürlüğünü ve kendi iradesini kullanma hakkı tanıyarak, insanı, amansız bir mantık uyarınca, kendi iradesinin nerede olduğunu sormaya sürüklemiştir." (Baudrillard, 1997: 20) Bu mantıkta baktığımızda, devrimler kargaşayı yarattığı kadar demokrasiyi de bera-

berinde getirir. Fakat cinselliğin demokratik bir ilkesi yoktur. Bu nedenle herkes kendi kimliğini aramakla baş başadır. Bu arayış içinde gösterge dolaşımı ve zevklerin çokluğu toplumlara usta bir şekilde transseksüel olmaya itmektir. Tüm bunları Baudrillard'ın "politik biçim olarak terörizmi, patolojik biçim olarak AIDS ve kanseri, cinsel ve genelde estetik biçim olarak transseksüeli ve travestiyi görüyoruz" (Baudrillard, 1997: 21) cümlesiyle toparlayabiliriz. Yani tüm bu biçimselliği zorunlu kılan kitle iletişim araçları, bilgisayar programları ve reklamlar, insanların Hiroşima'dan beri maruz kaldığı nükleer enerjinin devamlılığı niteliğindedir.

Sanal Ekonomi

Kitabın "Sanal Bir Borsa Çöküşü İçin Övgü" bölümünde, dönemin borsasında bahsedilen felaket durumunun sanal bir felaket atmosferi olduğu vurgusu yapılmaktadır. Bu vurgu ile kurmaca ekonomi ve gerçek ekonomi arasındaki dengesizlik eleştirilmiştir. İkisi arasında bir dengesizlik olması iyi ya da kötü bir biçimde dönemi nasıl etkilediği yazara has üslupla anlatılmaktadır. Bu etkinin iyi yönü sanal olmasından kaynaklı, yö-rünge kaybından dolayı gerçek ekonominin felakete sürüklenmeden engellemesidir. Kitapta ekonominin politik sorunu ile "Marx'ın sermaye krizinin kaçınılmaz mantığına yaslanarak sınıfların ortadan kaldırılması" (Baudrillard, 1997: 25) durumundan bahsedilmektedir. Fakat bu sınıf ayrımı kitabın yazıldığı dönemde gerçekleşemediği gibi, günümüzde de hala bir sorun olarak kendisini göstermektedir.

Yine kitabın "Virütik Ekonomi" bölümünde AIDS hastalığına bir gönderme daha yapılmaktadır. Nasıl ilk bölümde AIDS bilgisayarlar bulaşan virüslere benzetilmişse, bu bölümde de ekonomiye bulaşan bir virüsten söz edilmektedir. Bu virüs yazara göre bir felaket figürü, hayatımızı her alanda tehdit eden ve sistemlerin ilerleyişini engelleyen hatta durma noktasına getiren bir virüs. Baudrillard bu durumu şu sözlerle örneklemektedir:

"AIDS gerçek bir felaket olarak yaşanabilir, buna karşılık borsadaki çöküş ya da boz-

gun daha çok bir felaket oyunu olarak ortaya çıkar elektronik virüslere gelince, kuşkusuz, o, sanal sonuçlarıyla dramatiktir, ama aynı zamanda da güldüren bir ironi niteliğindedir, bir ölçüde, felaketi anımsatan bir parodi özelliğindedir, böylesi bir salgın, aynı zamanda gülmenin bulaşıcılığının göstergesidir (gülme, felaketten doğan, son derece küçük bir gülmeden, yani gerçek olanından doğan bir bulaşıcı hastalık biçimidir, gülme homeopatik bir felakettir.) ve amansız salgın hastalık, bilgisayarların üzerine çullandır, onların savunma ve bağışıklık sistemlerini yıkar, hayali de olsa, (profesyoneller bunun dışındadır) belli bir neşe yaratabilir." (Baudrillard, 1997: 28)

Bunların yanı sıra ekonomiyi sanatın, politika-nın etkilediğine vurgu yapmakta ve sonucunda borsanın çöküşünün dahi sanal kaynama ile topluma aktarıldığına değinilmektedir. Özellikle kitle iletişim araçlarıyla uyutulan beyinlerden bahsedilmektedir. Medya dünyasının virütik bir dünya olduğunu ve söylenti ile yayılan yığınla bilgi ile dolu olduğunu belirtmiştir.

Kitabın "Doğu'da Buzulların Çözülmesi ve Tarih Sonu" bölümünde buzulların çözülmesi ile ilgili "kuşkusuz olağanüstü" vurgusu yapılmıştır, fakat bu vurgu "Özgürlük çözüldü mü, akibeti ne olur?" (Baudrillard, 1997: 33) sorusunu da beraberinde getirmiştir. Ayrıca buzu çözülen bir şey yeniden dondurulamazdı elbette, ama doğu ülkelerinde dondurucu ile birlikte deney ve test alanı oluşturulmuş. Çünkü özgürlük onlarda hapis ve çok derin baskı altındaymış. Batı'nın ise koruyucu bir sistem olduğu, daha doğrusu özgürlüğün ve insan haklarının çöplüğü olduğu belirtilmiştir. Yazar iki mantığın da özgür düşüncüyü katlettiğini fakat Doğu'da kusursuz olmayan bir cinayetle katliam (düşünce katliamı) yaşandığını belirtmiştir. Baudrillard'a göre tarihin sonunu iki özel koşulun iç içe girmesi getirmiştir. Birincisinde bahsettiğimiz gibi tarihi dondurmak, ikincisinde ise aksine iletişimin yayılmasıyla sona ulaşmak olarak özetleyebiliriz. Baudrillard kitabın bu bölümünde "Tarih hiçbir zaman aynı ye-

meği ikinci kez yedirmez." (Baudrillard, 1997: 34, 35) söyleminde bulunuyor, ama buna tezat düşen ve hepimizin bildiği Mehmet Akif Ersoy'un "Tarih tekerrürden ibarettir." sözü de Türk değer yargılarımızı yansıtır niteliktedir.

Duygusal Sömürü

Baudrillard'ın dikkat çekici bir diğer başlığı ise "Saraybosnalılara merhamet yok!" Bu bölümde Arte kanalında Strasbourg ve Saraybosna'dan canlı gerçekleşen, dönemin "Le Couloir Pour la Parole" adlı yayınından bahsedilmektedir. Bahsedilen dönemde Saraybosnalıların kendilerini ezici bir güçte gördüğünü algılıyoruz. Buna karşın Avrupalılar "Bir şey yapmak gerek. Böyle durmakla olmaz." düşüncesi içerisinde gözükmektedir. Ama Baudrillard bu düşüncenin yanlış bir düşünce olduğunu ve özgürlükten çok acizlik ve kendi yazgısına merhamet duyma durumu olduğu görüşüne sahiptir. Saraybosnalıların ise bu tarz sorulara maruz kalmadığı vurgusunu da tekrar yapmış ve merhamet beklentisi içerisinde olmadıklarını belirtmiştir. Kitapta adı geçen Susan Sontag ise, bu konuya ilişkin Boşnakların çevrelerini saran çaresizliği görmediklerini ve akıldışı bit tutum içerisinde olduklarını belirtmektedir. Bu düşüncesini duyurmak üzere New York'tan kalkıp gelen Sontag kendi "Gerçeklik" anlayışını aktarmak üzere tiyatrolar düzenlemeyi kendisine yol seçmiştir. Baudrillard'a göre tüm bunların asıl nedeni "Tüm toplumumuz, böylece, evrensel kilisenin, sözcüğün gerçek anlamında "merhamet duyma" yolunda bağımlı oluyor." (Baudrillard, 1997: 41) sözüyle anlaşılmaktadır. Merhamete herkesin ihtiyacı var iken Saraybosnalıların bu burnu büyük tutumları belli ki yazarın yaşadığı dönemde fazlasıyla bulunmaktadır. Yine kitapta adı geçen Daniel Schneidermann şöyle diyor: "Bugün, televizyondaki haber yayınlarında, çekilen acılardan başka bir gösteri sunmak örtük olarak olanaksızdır." (Baudrillard, 1997: 41) Bu sözü günümüz ile kıyaslırsak hala daha televizyon yayınlarının bu duygu sömürülerinden prim yapma çabası içerisinde olduklarını görmek mümkündür. Tüm bunlar bizi tekrar başlığa yönlendiriyor. "Saraybosnalılara merhamet yok!" ya da "Saraybosnalılarda merhamet yok!"

Tükettikçe Tükenmek

Yeni başlığımız *"Başkalığın Estetik Cerrahisi"*. Bu bölümde modern toplumların tüketim çılgınlığı ele alınmakta ve bu çılgınlığın bir tutku nesnesi olmaktan çıktığı, bir üretim nesnesi haline geldiğinden bahsedilmektedir. Baudrillard'a göre *"Başkalık aranan bir şey ve başkalığı yazgı olarak yaşayamamaktan dolayı, ötekini, farklılık olarak üretmek gerekecek."* (Baudrillard, 1997: 45) Yani, bize başkalığın bir bakıma farklılığın yansıması olduğunu belirtmiştir. Bu sözden yola çıkarak dünyayı her anlamda saran bir farklılaşma çabası görmek mümkün. Yine kitapta buna örnek olarak, cinsiyet farklılıkları sunulmakta ve bu farklılığın *"ötekini icat etme"* getirisinde bulunacağından söz edilmektedir. Tüm bu farklılık duygusunun romantizmi doğurduğunu anlıyoruz. Cinsiyetlerin karşılıklı birbirlerinde kendilerini bulmaları yani *"kendine benzeyen ideal figür"* olmaları onları birbirine çekmekte ve yazara göre bu çekim *"gerçekleşmiş ütopya"* olarak ya da *"doğa üstü bir metafor"* olarak okura yansıtılmaktadır.

Romantizmden bahsedilen bu bölümde Eros da unutulmamış. Eros'a uygun görülen iş, yazara has sözler ile şöyle ifade edilmiş:

"Romantik Eros'un bütün işi, artık bu ahenk ve sevgi birlikteliği idealini, birbiriyle ikiz varlıkların neredeyse ensestçi bir biçimini yaratmak olmuştur -benzerinin iz düşümlü canlanması olarak kadın, doğaüstü biçimini sadece benzerin ideali olarak kazanmıştır artık- bundan böyle, aşka mahkum olmuş yapay nesneyi yani varlıkların ve cinsiyetlerin ideal benzerliğinin patetikliğine mahkum olmuş bir yapay nesneyi yaratmak onun işi olmuştur." (Baudrillard, 1997: 46)

İlk bölümde kullanılan *"Benzeri ile yaşayan, benzeri ile yok olup gidecektir."* sözünü aklıma getiren bu cümle derinine indiğimizde farklılığı ararken aslında benzerimizi yani ruh eşimizi aradığımızı vurgu yapmaktadır. Yine Baudrillard'a göre *"Paradoks biçiminde, diyorum ki, erkek kadından daha farklıdır, ancak kadın erkekten o kadar farklı de-*

ğildir." (Baudrillard, 1997: 47) Burada bahsedilen cinsel farklılıklardır. Fakat bu cinsiyet farkını ortadan kaldırmak da yine kadınların elindedir. Bu durum sonucunda feministliği doğurmaktadır. Bu bağlamda yazar yabancılaşmadan söz etmektedir. Ama bu yabancılaşmayı öteki tarafından mahrum bırakılmak olarak değil, ötekenden mahrum olmak olarak ele alıyor. Ötekenden mahrum kalmama duygusu şeffaflık çağını başlatmaktadır ve estetik cerrahiye evrenselleştirmektedir. Günümüzde de yalnızca fiziksel uygulanabilen cerrahi müdahaleler başkalığın ve yazgının cerrahisi olarak nitelendirilmektedir. Fakat yazara göre asıl çözüm, kültürel değişimin bizi kendisi estetiğin ve güzelliğin temel kaynağı olmaktadır.

Sosyal Düzen

Yazar *"Sanallığın Acizliği"* bölümüne Fransa'da geçen bir olayı anlatarak giriş yapmaktadır. Gerçek ile sanal arasındaki bağlantıyı bu olay ile yansıtmakta, olay Angouleme Garı'nda hızlı treni protesto eden öğrenciler ile başlamakta ve bu durum yazara göre *"hızlı tren hareket eden bir gerçek"* olarak yansıtılmaktadır. Yani sanal dünyaları o kadar benimsemiş ve gerçeğe indirgemişiz ki, artık onların sanal olduğunun farkında dahi değiliz. Bu duruma kitapta şu sözlerle yer verilmiştir.

"Şöyle ya da böyle, her durumda geriye alternatif bir hipotez kalmaktadır: Sanal teknolojilerin gücünden, sanal gerçekliğin önüne geçilmez yükselişinden başlayarak, dünyanın yeni efendilerinin (Mayıs 1995 sayılı Le monde diplomatique'te belirtildiği gibi, bunlar Microsoft ve telekapitalizm senyörlerdir.) denetlenmesi olanaksız gücüne varıncaya kadar, önümüze konulan tablo, çok büyük ölçüde, medya kanalıyla zihinlerin nasıl uyuşturulduğunu göstermektedir, ne var ki aynı medya çevreleri kendi kendilerini de uyuşturmaktadırlar (böylece bütün süreç kıvrımlı olarak kendini beslemektedir.)" (Baudrillard, 1997: 53, 54)

Bu sanal uyuşturma, kitabın yazıldığı dönemin siyasetinde de kendisine yer bulmakta öyle ki,

Berlusconi örneğinden bahsetmekte ve siyasal iktidarın kitle iletişim araçları ile sanal ve formalite bir iktidar olduğundan bahsetmektedir. Sonuç olarak sanal gerçeklik ile ilgili varılan kanı "*Sanallığın egemenliği önünde eğilmek gerekmez, bu olsa olsa, bile bile yeni bir kölelik biçimi olur.*" (Baudrillard, 1997: 54)

"*Batı Ölümün Yerini Aldığında*" başlığı ile başlayan bölüm Sırp vahşeti ve beraberinde körfez savaşını ele alarak devam etmektedir. Bu bölüm 17 Haziran 1995 yılında kaleme alınmış ve döneme eleştirel bir bakış açısı ile yazara has anlatım tarzıyla bizlere aktarılmıştır. Sanal gerçeğin savaşlarda dahi yer aldığı ve teknolojik nedenler ile savaşların başladığı veya bittiği yargısını gözler önüne sermektedir. Bu bölümde en çok dikkat çeken söz "*Ne ölüyoruz, ne diriyiz, sadece ölünün yerindeyiz.*" (Baudrillard, 1997: 57) sözüdür. Zaten açık ve net bir anlatım, bölümü de özetleyen niteliktedir. Bölümün sonunda iki satır ile düşülen not ise beni önceki bölümlere götürmektedir. "*History reproducing itself becomes Farce. Farce reproducing itself becomes History.*" Yani tekerrür eden tarih, Fars olur. Tekerrür eden Fars, tarih olur.

"*Büyük Temizlik*" adlı başlık ise bize yüzyıllardır süregelen yozlaşmayı kanıtlar niteliktedir. Bu bölüm 1995 yılında yazılmış olmasına rağmen 2015'te hala aynı pişmanlıklar ruhumuzu kaplamaya devam etmektedir. En çok da siyasi yozlaşma her geçen gün kendini daha çok göstermekte ve git gide inançsız (birbirine inmayan), güvensiz toplumlar oluşturmaktadır. Korkarım ki gelecek nesiller sanal dünyaların kuklası olmaktan kendilerini alamayacaklardır.

SONUÇ

Sözün özü, kitaba da adını veren bölümde saklı, "*Tam Ekran*" başlığı ile bizi gerçek dünyadan koparan, sanallığa mahkûm eden konular işte burada yüzümüze çarpıtılmaktadır.

"*Video, etkileşimli ekran, multimedya, internet, sanal gerçeklik: Karşılıklı etkileşim bizi her yandan tehdit ediyor. Her yerde mesafeler birbirine karışıyor, her yerde mesafe ortadan kaldırılıyor: Cinsiyet-*

ler arasında, zıt kutuplar arasında, sahneyle salon arasında, eylemin başkahramanları arasında, özneyle nesne arasında, gerçeğe gerçeğin sureti arasında bir mesafe yok artık." (Baudrillard, 1997: 129) Bu sözlere katılmamak mümkün gözüküyor. Baudrillard'ın da bahsettiği gibi mesafeler günümüzde de hem arttı, hem de bir o kadar azaldı. Mesafe dediğimiz uzaklık mı sadece? Evet uzaklıklar arttı, kimse kimseyi gerçekten görmek istemiyor. Elimizde telefonlar, kucağımızda laptoplar, masalarımızın üstünde bilgisayarlar, her odamıza ayrı televizyonlar, hatta yatarken kitabımızı bile cam ekran arkasından okumamıza sebep olan tabletler etrafımızı sarmakla kalmayıp, ruhumuzu insani ilişkilerimizi de ele geçirmiş durumdadır. Oradan tartışıp küsebiliyor, yine oradan barışabiliyoruz sevdiğimizle, uzağız, kalabalıklar içinde aslında yalnızız. Ama bir o kadar da yakınız her an erişim sağlayabiliyoruz birbirimize, görüntülü görüşüp, yine sanalımızı gerçek sanıyoruz. Bu oyuna bile bile alet oluyor ve bundan haz duyuyoruz. "*Bu kavram kargaşası, zıt kutupların bu çatışması, olası değer yargısının artık hiçbir yerde olmadığını ortaya koyuyor: Ne sanatta, ne ahlakta, ne de politikada. Mesafenin ortadan kaldırılmasıyla her şey, üzerine karar verilemez bir duruma bürünüyor.*" (Baudrillard, 1997: 133) Artık etrafta makine arama ihtiyacı bitebilir, çünkü beyinlerimiz birer makine gibi etraftaki tüm manyetik etkenlerden etkilenerek çürümekte ve her alanda bir başka beyinden çıkan fikre tahammül edemez bir hal almakta. İşte bu sebepten yozlaştığımız ve uzaklaştığımız gerçeği bilinci hala yerinde olan beyinleri rahatsız etmekte.

KAYNAKÇA

Jean Baudrillard. (1997). Tam Ekran, çev: Bahadır Gülmez, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

<https://tr.pinterest.com/pin/79657487131763906/>

<https://creationsciencestudy.wordpress.com/2014/02/16/michael-jackson-in-hell/>

<https://tr.pinterest.com/pin/218213544422056689/>